

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 14383-06 פלונית ואח' נ' מדינת ישראל-הנהלת בתי המשפט ואח'

לפני כב' השופטת תמר בר-אשר צבן

התובעים

1. פלונית
2. אלמוני
3. פלמוני, עו"ד

נגד

הנתבעות

מדינת ישראל - הנהלת בתי המשפט
אינטרנט פקסדין - מידע למשפטנים
בע"מ

בא-כוח התובעים: עו"ד משה בראון
בא-כוח הנתבעת 1: עו"ד מינו אליאסיאן
בא-כוח הנתבעת 2: עו"ד גיל-עד זגר

פסק דין

פסק-דין שניתן בערעור על-ידי הרכב של בית המשפט המחוזי, שעניינו סכסוך גירושין של התובע 3, עורך-דין במקצועו, פורסם באתר האינטרנט של הנתבעת 2, בעוד שפרטי בני הזוג ופרטים מזהים אחרים שלהם, נחשפו בו.

השאלות הטעונה הכרעה הן מי מבין הנתבעות, אם בכלל, אחראית לפרסום, והאם התובע 3 ושני ילדיו, התובעת 1 והתובע 2, זכאים לפיצוי בגין כך. אם ייקבע שהתשובה לכך חיובית, אזי נידרש להכריע גם בשאלת שיעור הפיצוי.

א. הערה על שמיעת התיק ומתן פסק הדין

2. תובענה זו, לרבות הראיות שנשמעו במסגרתה, נשמעו לפני כבוד השופט מוריס בן-עטר ז"ל, שנפטר בחודש פברואר 2011, לאחר שהצדדים הגישו את סיכומי טענותיהם, אך קודם למתן פסק הדין. בהתאם להנחייתה של נשיאת בית משפט זה, כבוד השופטת שולמית דותן, התיק הועבר אליי למתן פסק-דין.

תקנה 177 בתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, שעניינה "רציפות הדיון", קובעת כי אם נמנע משופט לסיים את הדיון, רשאי שופט אחר לנהוג בעדויות כאילו הוא עצמו שמע אותן, ורשאי הוא להמשיך מן השלב שבו הפסיק קודמו. לפיכך, פסק הדין יינתן מבלי שהעדויות

שנשמעו בפני כבוד השופט בן-עטר ז"ל תשמענה פעם נוספת (ע"א 534/69 אהרן שושני נ' יפה אלום ואח', פ"ד כד(1) 145 (1970), בעמ' 147; ע"א 79/72 האפוטרופוס לנכסי נפקדים נ' פולק ואח', פ"ד כז(1) 768 (1973) בעמ' 773; ע"א 387/74 יוסף אברהם נ' בתי מרגוע ומלונות "היזום" בע"מ, פ"ד כט(1) 353 (1974), בעמ' 356; ע"א 577/94 אורות ייצוג אמנים והפקות ואח' נ' גלי עטרי, פ"ד נא(5) 241 (1997) בעמ' 249).

ב. עיקר העובדות

3. סכסוך גירושין בין התובע 3 (להלן – התובע), שהוא עורך-דין במקצועו, לבין גרושתו נדון בבית המשפט למשפחה, ולאחר שניתן פסק-דין, הגישו שני בני הזוג ערעורים על פסק הדין. הערעור נדון בבית המשפט המחוזי בירושלים בפני הרכב של שלושה שופטים, ופסק הדין, ניתן לקראת סוף חודש ינואר 2005 (להלן – פסק הדין). יוער, שכדי למנוע התחקות אחר פסק הדין ופרטיו, לא יוזכר בפסק-דין זה המועד המדויק שבו ניתן ואף לא נתונים מדויקים אחרים על אודותיו, מעבר למתחייב).

פסק הדין, המחזיק למעלה משלושים עמודים, עוסק באופן מעמיק ומקיף בסוגיות משפטיות רבות, העולות תדיר בסכסוכי גירושין, וזאת תוך דיון נרחב בפסיקת בית המשפט העליון באותן סוגיות, בעמדת המשפט העברי ובעמדת בתי הדין הרבניים בנושאים אלו. הדיון המשפטי בפסק הדין אף חורג מהמקרה שנדון במסגרתו, ועוסק בנושאים רבים, שעיימם נמנים בין השאר, נושא פירוק השיתוף בנכסי בני הזוג, ובהם דירת המגורים תוך עיסוק בשאלות שעניינן מקרים שבהם יורה בית המשפט על חלוקה לא שוויונית של הדירה, ואופן חלוקת תשלומי משכנתה. כך גם עוסק פסק הדין בשאלות שעניינן חלוקת שוויו של מוניטין, חלוקת המיטלטלין, מזונות האישה, שאלת זכאותה ל"כתובתה" והשלכתם של "מעשי כיעור" על כך, מזונות הילדים, משמורת הילדים, רבות הנושא של משמורת משותפת של שני ההורים, ועוד נושאים כיוצא באלו.

4. לקראת סוף חודש פברואר 2005, פנה אל התובע עורך-דין יעקב קצין, עמית למקצועו, והסב את תשומת ליבו לכך, שפסק הדין פורסם באתר האינטרנט של הנתבעת 2, בעוד שבו מופיעים פרטיהם המלאים של התובע וגרושתו, לרבות ציון שמותיהם המלאים, והכתובת המלאה של דירתם, עיסוקיהם, תאריכי הלידה שלהם ותאריכי הלידה של ילדיהם. התובע מיהר אל משרדו של עו"ד קצין, ושם ראה את פסק הדין שפורסם כמתואר. בעמוד הראשון של פסק הדין הופיעו שמות הצדדים בראשי תיבות, אך כבר בעמוד השני של פסק הדין הופיעו כל הפרטים המוזכרים.

5. כעבור מספר ימים, ביום 8.3.2005, שלח התובע מכתב אל הנתבעת 2, באמצעות הדואר ובאמצעות פקסימיליה, שבו עמד על כך שפרסום פסק הדין באופן שבו פורסם מהווה עבירה על החוק. לפיכך דרש התובע שיופסק פרסום פסק הדין באתר האינטרנט של הנתבעת 2, כל עוד כלולים בו הפרטים המזהים, וכן דרש את מחיקתם. במכתב זה גם ביקש התובע שהנתבעת 2 תפצה אותו ואת ילדיו בסך של 1,000,000 ₪. עוד הודיע התובע במכתבו, כי אם לא יימחקו הפרטים ולא יפוצה כמבוקש על-ידו, כי אז יגיש לבית המשפט תביעה בעניין.

במכתב מיום 8.3.2005 השיבה הנתבעת 2 לתובע במכתב שנשלח באמצעות עורך-דין, שבו נאמר שמיד עם קבלת מכתבו של התובע, הוסרו הפרטים המזהים מפסק הדין המפורסם באתר שלה. הנתבעת 2 אף הביעה צער על אי הנוחות ועל הפגיעה שנגרמה לתובע. באשר לאופן שבו הגיע פסק הדין לידיה, נאמר כי "פסק הדין נשוא מכתבך הועלה לאתר האינטרנט ... הנגיש למנויים בלבד, לאחר שנתקבל ישירות מבית המשפט ולאחר שזה האחרון ביצע את השינויים על-פי הדין".

על מכתב זה השיב התובע במכתב נוסף מיום 15.3.2005, שבו שב וטען כי אפילו האחריות לאופן פרסום פסק הדין מוטלת על הנהלת בתי המשפט, אין הנתבעת 2 יכולה להסתתר מאחורי אחריות זו. על מכתב זה השיבה הנתבעת 2 במכתב מיום 20.3.2005, שבו חזרה על האמור במכתבה הקודם.

6. לאור תשובתה של הנתבעת 2, שלח התובע מכתב אל הנתבעת 1 (להלן גם – "הנהלת בתי המשפט" או "המדינה"). מכתב זה נשלח ביום 20.3.2005 אל מנהל בתי המשפט באותה עת, כבוד השופט (דאז) בעז אוקון, ובו פירט התובע את העובדות, כפי שהיו ידועות לו. התובע הוסיף שפנה אל הנתבעת 2, והביא את תשובתה לפנייתו, שלפיה פסק הדין "נתקבל ישירות מבית המשפט". התובע ביקש שמנהל בתי המשפט יערוך בירור של נסיבות פרסום פסק הדין כפי שפורסם, יודיע אם טענת הנתבעת 2 באשר לאופן קבלת פסק הדין נכונה, וכן יודיע לתובע "הכיצד אירע כי מידע מלא מתיק המתנהל בדלתיים סגורות בענייני משפחה, זולג באופן חופשי לאתרי אינטרנט פרטיים מבלי למחוק את מלוא הפרטים המזהים של בעלי הדין והקרובים אליהם".

הבירור בהנהלת בתי המשפט, כך נראה, נמשך קרוב לחודשיים. במהלכם נמשכה התכתבות המאשרת את קבלת הפניה, והעברתה אל הלשכה המשפטית בהנהלת בתי המשפט (מכתבו של השופט אוקון אל התובע מיום 21.3.2005), פנייה חוזרת של התובע אל הלשכה המשפטית (מיום 19.4.2005), ומכתבי תשובה אל התובע המודיעים לו שהנושא בבירור ושניתנת לכך עדיפות, האחד מהשופט אוקון, והאחד מהלשכה המשפטית (שניהם מיום 20.4.2005).

רק ביום 11.5.2005 נשלחה תשובת הנהלת בתי המשפט אל התובע. התשובה ניתנה על-ידי רכז ביקורת, ובה נכתב שכלל, פסקי-דין מהסוג הנדון אסורים בפרסום. פסקי-דין של בתי המשפט מתפרסים באתר האינטרנט של הרשות השופטת ומשם נלקחים לפרסום באתרי אינטרנט משפטיים. פסקי-דין של בתי המשפט לענייני משפחה ושל ערכאות הערעור הדנים בענייני משפחה, מתפרסמים "רק אם ניתן לכך אישור על-ידי השופט בדין. פרסום מעין זה כרוך בהשמטה של שמות המעורבים וציונם בראשי תיבות בלבד".

בעניין המקרה הנדון נאמר כי טענת התובע "נבדקה, ונמצאה כלא נכונה". כך נאמר במכתב:

"מבדיקה שערכנו התברר כי כבוד השופט ... שישב בדין, אישר לפרסם את פסק הדין בתיק ... זאת לאחר ששמות הצדדים ושמות הילדים הושמטו וצוינו בראשי תיבות בלבד ולא בשמותיהם המלאים כפי שהינך טוען – בכדי למנוע זיהוי.

נציין, כי בפסק הדין המצוי בתיק בית המשפט אף מופיעים שמות הצדדים בראשי תיבות.

לסיכום, טענתך לפיה שמות הצדדים ושמות הילדים פורסמו במלואם נבדקה, ונמצאה כלא נכונה.

פרסום פסק הדין הותר על-ידי השופט ... ללא ציון שמות הילדים".

7. לנוכח תשובות הנתבעות, הוגשה התביעה ביום 20.11.2006 ובה עתרו התובעים לפיצוי כספי בסך של 300,000 ₪ (100,000 ₪ לכל אחד מהתובעים).

כבר בישיבת קדם המשפט הראשונה, שהתקיימה ביום 11.9.2007, התברר שמספר גרסאות של פסק הדין הופצו. כך למשל, בכתב ההגנה טענה המדינה שמהעותק שהותר לפרסום נמחקו כל הפרטים המזהים, בעוד שבעותק שצורף לכתב ההגנה אמנם הופיעו השמות בראשי תיבות, אך כתובת דירת בני הזוג הופיעה במלואה. במענה לכך טענה באת-כוחה של המדינה, שככל הנראה צורף עותק שגוי לכתב ההגנה, ולבקשתה ניתנו לה שלושים יום לבדיקת הדברים. בדיון זה גם הוגש מטעמה עותק של פסק הדין שפורסם באתר האינטרנט של "נבו", שבו כל הפרטים המזהים של הצדדים ושל דירתם הוסתרו (מ/1).

בישיבה זו נקבעו מועדים להגשת תצהירי עדות ראשית, ולהגשת ממצאי בירורה של המדינה, ובין השאר היה עליה לפרט כיצד נוצר העותק שפורסם על-ידי הנתבעת 2. כן התבקשו הנתבעות להגיש את עותקי גרסאות פסק הדין, כמפורט בהחלטה שניתנה. המדינה גם התבקשה לבדוק אפשרות של הגשת תיק בית המשפט המחוזי, שבעניינו ניתן פסק הדין נושא התביעה הנדונה.

8. הודעת המדינה הוגשה ביום 24.12.2007, ובה הבהירה שהיא מתנגדת להגשת תיק הערעור של בית המשפט המחוזי, וזאת כדי שלא לפגוע בפרטיות הצדדים לערעור. בהם גם גרושתו של התובע, שאינה צד לתובענה הנדונה.

באשר לעותק פסק הדין, הודיעה המדינה כי העותק שצורף לכתב ההגנה הוא זה שהותר לפרסום, לאחר השמטת שמות התובע, גרושתו וילדיהם, שצוינו בראשי תיבות בלבד. על-פי הודעת המדינה, זהו גם עותק פסק הדין שנחתם במנא"מ (מערכת ניהול אולמות משפט), שהיא תוכנת המחשוב שבאמצעותה נכתבו פסקי-דין ונחתמו באותה עת ובאמצעותה פורסמו באתר בתי המשפט.

להודעה זו גם צורפה הודעה של הרכב השופטים שדן בערעור בעניין עותק פסק הדין. הודעה זו נשלחה אל היועצת המשפטית של הנהלת בתי המשפט, עו"ד לאה רקובר, עוד ביום 30.1.2007 בעקבות הגשת כתב התביעה הנדון, ועליה חתומים שלושת שופטי המותב שנתן את פסק הדין (להלן – הודעת השופטים). כך נאמר בהודעה:

"בתשובה למכתבך ... להלן התייחסותנו לכתב התביעה, ככל שהוא נוגע להפצת פסק הדין ב..."

פסק הדין בערעורים אלה ניתן ביום ... והודפס ב-4 עותקים: האחד לתיק, שניים לצדדים ואחד לבית משפט לענייני משפחה. העותקים שנשלחו לצדדים, נשלחו אליהם עם שמות הצדדים (רצ"ב עותק שנמצא בתיק; מצורף כנספח א').

לאחר זמן, ערך המתמחה של כבוד השופט ... (כמו במקרים אחרים של פסקי-דין בענייני משפחה) את המסמך וניטרל פרטים מזהים נוספים, וכך 'נחתם' פסק הדין במנא"מ (מצ"ב כנספח ב').

נוסח זה של המנא"מ, שבו שמות הצדדים, הוא בראשי תיבות, והוא זה שפורסם באתרים כמו 'נבו' (רצ"ב כנספח ג').

המסקנה היא אפוא, כי מבית המשפט לא יצא פסק הדין לציבור כפי שפורסם באתר 'דינרט פסק דין' אלא רק בראשי תיבות וללא פרטים מזהים.

לאור האמור, נראה כי פסק הדין שפורסם לא יצא מבית-משפט זה".

9. קדם משפט שני התקיים ביום 10.3.2008, ומאחר שעד מועד זה לא הוגשו תצהירי העדות הראשית מטעם המדינה, ניתנה לה ארכה לשם כך. לאחר שהוגשו תצהירי העדות הראשית מטעם הנתבעת 2, הגישו התובעים (ביום 29.4.2008) בקשה למתן צו לגילוי מסמך ספציפי ולעיון בו.

הרקע לבקשה היה תצהירו של מר בן פרקש, שבתקופה הרלוונטית היה אחראי התכנים של הנתבעת 2. בתצהירו הצהיר שאת פסק הדין, בנוסח שבו פורסם באתר האינטרנט של הנתבעת 2, קיבל לצורך פרסומו באתר ביום 1.2.2005. באשר לאופן קבלת פסק הדין הצהיר כי "פסק הדין התקבל בקובץ וורד בדואר אלקטרוני (email) אשר נשלח מלשכתו של כבוד השופט ... ככל הנראה על-ידי המתמחה או העוזר המשפטי של כבוד השופט. בתקופת עבודתי בנתבעת 2, נהגתי לערוך תרשומת באשר לפסקי דין המתקבלים, אופן קבלתם והמקור ממנו התקבלו. תרשומת כאמור ערכתי אף ביחס למקרה דנן". לתצהיר צורף נוסח פסק הדין כפי שהתקבל, והחלק הרלוונטי של התרשומת (להלן – תרשומת בעניין קבלת פסקי-דין לפרסום).

הבקשה נדונה בקדם המשפט השלישי, שהתקיים ביום 10.5.2008. במהלכה טענה נציגת המדינה כי בעקבות התצהיר האמור, נערכה פניה אל בא-כוחה של הנתבעת 2, כדי שיציג את הודעת הדוא"ל האמורה, אך לטענתו, זו לא אותרה. בא-כוחה של הנתבעת 2 אישר כי אין באפשרותם לאתר את הודעת הדוא"ל, אך התחייב להמשיך לנסות לאתרה.

לאור טענות באי-כוחן של הנתבעות, לא ניתנה החלטה בבקשה, ונקבע שההוכחות יישמעו ביום 25.1.2009. במועד זה אמנם נשמעו ראיות הצדדים ונקבע שהצדדים יגישו את סיכומי טענותיהם בכתב. סיכום טענות התובע הוגש ביום 23.2.2009, סיכום טענות המדינה (הנתבעת 1) הוגש ביום 31.5.2009, וסיכום טענות הנתבעת 2 הוגש ביום 1.6.2009. ברשות בית המשפט, הגישה הנתבעת 2 ביום 24.6.2009 תגובה לסיכומי המדינה, וביום 19.7.2009 הגיבה המדינה לסיכומיה של הנתבעת 2. התובע הגיש תגובה לסיכומי הנתבעות ביום 24.6.2009.

ג. ראיות הצדדים

10. ראיות הצדדים לא שפכו אור על הדרך שבה פסק הדין, בנוסח שבו פורסם על-ידי הנתבעת 2, עשה את דרכו מבית המשפט המחוזי אל אתר האינטרנט של הנתבעת 2. למרות זאת, נעמוד על עיקרי הראיות שהובאו על-ידי הצדדים, ככל שהן רלוונטיות לדיון בשאלות שבהן יש להכריע. בהמשך הדברים גם נעמוד על הראיות שלא הובאו, ועל ההשלכות שיש להיעדרן של אותן ראיות.

הראיות מטעם התובע

11. מטעם התובע הוגשו תצהירי עדות ראשית של התובע, של עו"ד יעקב קצין ושל אחות של התובע, אף היא עורכת-דין (להלן – אחות התובע). שלושתם נחקרו על תצהיריהם.

12. עיקרי תצהירו של התובע, וכך גם עדותו, פירטו את השתלשלות הדברים מאז שנודע לו מעו"ד קצין על דבר הפרסום. בעדותו הבהיר התובע עד כמה הייתה רבה המבוכה שחש, עת נודע לו על דבר הפרסום, בייחוד בשל היותו עורך-דין העוסק בין השאר, גם בתחום המעמד האישי, והחשש שמכריו, וגם עורכי-דין שאינם מכירים אותו, נחשפו לפרטיו האישיים והאינטימיים ביותר (עמ' 15 בפרוטוקול).

התובע הוסיף כי נוסף על עורך-דין קצין, שמע על דבר הפרסום מעורך-דין נוסף, שאת שמו לא זכר, ומאחותו. כך גם סיפר שהיה גם עורך-דין שהתקשר אליו וביקש עותק מפסק הדין, אך התובע סירב לתת לו וניתק את השיחה (עמ' 16).

באשר לטענות הנתבעת 2, שלכאורה התובע "משך זמן" כדי להגדיל את נזקיו וממילא גם את סכום הפיצוי הנתבע, הסביר התובע שחלפו מספר ימים מאז ששמע על הפרסום ועד שהמכתב נכתב, גם מאחר שעבר מעט זמן עד שידע לאן לפנות, וגם בשל עיסוקיו הרבים והופעותיו התדירות בבתי המשפט. לדבריו, "את ענייני האישיים לצערי, אני דוחה אבל אני מטפל בהם" (עמ' 17). בעניין הפיצוי בסך 1,000,000 ₪, שדרש מהנתבעת 2 במכתבו, אמר "אני חושב שהפגיעה שנפגעת, שווה הרבה יותר ממיליון שקל", אבל בשל סכום האגרה שיש לשלם על תביעה בסכום זה, הועמדה התביעה על סכום נמוך יותר (עמ' 18).

13. בתצהירו, כמו גם בעדותו, תיאר עו"ד קצין, העוסק בעיקר בתחום המעמד האישי, כיצד נחשף אל פסק הדין שפורסם באתר האינטרנט של הנתבעת 2. לדבריו, בעת שהכין תיק המצוי בטיפולו, חיפש פסקי-דין באתר של הנתבעת 2, שעליו היה מנוי באותה עת, וכך איתר את פסק הדין הנדון. עו"ד קצין אף תיאר כיצד הזדעזע לראות שבפסק הדין שפורסם באתר, הופיעו פרטים מלאים של הצדדים, ומסיבה זו מיהר לידע את התובע (עמ' 8-9).

14. אחותו של התובע העידה על כך שנתקלה בפסק הדין באקראי בסוף חודש פברואר 2005. שמות הצדדים הופיעו בכותרת פסק הדין בראשי תיבות. מאחר שתאמו את שמות בני משפחתו של אחיה, התובע, ומאחר שידעה על הליכי הגירושין שנוהלו, עורר הדבר את סקרנותה. במקום עבודתה לא היה מנוי לאתר האינטרנט של הנתבעת 2, ולכן הזמינה את פסק הדין. עם קבלתו, נדהמה לראות את שפטי הצדדים פורסמו בפסק הדין ושמו באחיה. עוד הוסיפה, שרק לאחר קריאתו, נחשפה לפרטי הסכסוך במלואם, ואלמלא קראה את פסק הדין לא הייתה יודעת על כך (עמ' 11-15).

הראיות מטעם הנתבעת 2

15. מטעם הנתבעת 2 הוגשו שלושה תצהירים. האחד, מטעם מר בן פרקש, מי שהיה במועד פרסום פסק הדין אחראי התכנים של הנתבעת 2. השני, מטעם מר אמון אגסי, מנכ"ל קבוצת קו מנחה, בעלת השליטה בנתבעת 2 ויו"ר הדירקטוריון שלה. השלישי, מטעם מר יצחק איזמן, שבמועד הרלוונטי היה אחראי על פעילותה של הנתבעת 2.

16. בעקבות הגשת תצהירו של מר פרקש, הוגשה, כפי שפורט קודם לכן, הבקשה לגילוי מסמך ספציפי ולעיון בו, שהתייחסה אל הודעת הדוא"ל שהוזכרה. לתצהירו גם צורף פסק הדין, כפי שעל-פי הנתען התקבל מבית המשפט וכן צורפה תרשומת בעניין קבלת פסקי-דין לפרסום. אולם בעת שמיעת הראיות, מר בן פרקש כבר לא עבד אצל הנתבעת 2, והוא סירב להתייבב למתן עדות בבית המשפט. שלושה ימים קודם לדיון, הגישה הנתבעת בקשה לזימונו למתן עדות באמצעות בית המשפט, אולם בשל הגשתה במועד זה, קבע כבוד השופט בן-עטר ז"ל שהבקשה תתברר בדיון.

הבקשה נשמעה לפני שמיעת עדויותיהם של המצהירים מטעם הנתבעת 2. התובע התנגד לקביעת מועד דיון נוסף, והמדינה התנגדה באופן נחרץ לכך שהתצהיר יישאר בתיק, תוך מתן משקל מתאים לכך שהמצהיר לא נחקר. לפיכך ולאור עמדות אלו, ויתר בא-כוח הנתבעת 2 התצהיר של מר פרקש.

כך נמצא, שבפני בית המשפט לא עמדה ראיה באשר לאופן שבו התקבל מבית המשפט פסק הדין בנוסח שפורסם על-ידי הנתבעת 2.

17. מר איזמן, האחראי על פעילות הנתבעת 2, העיד על פעילותה בתקופה הרלוונטית. פי עדותו, באותה עת היה מר פרקש האחראי על קבלת פסקי הדין, וכי אלו התקבלו בין השאר,

מדוברות בתי המשפט באמצעות אתר בתי המשפט (ראו גם הבהרה בעמ' 36), ממזכירויות בתי המשפט ומלשכות של שופטים.

לפי הסברו, תקצירי פסקי הדין הופצו על-ידי הנתבעת 2 באמצעות פקסימיליה ובאמצעות אתר האינטרנט. הגולשים נמנו עם אחת משלוש קבוצות: מנויי "גולד", שהיא קבוצת המנויים, אשר יכולים היו לקרוא את פסק הדין בהתחברות ישירה מהתקציר שפורסם באתר; מנויי "תקצירים", שיכולים היו לראות רק את תקציר פסק הדין, ויכולים היו לרכוש את פסק הדין המלא תמורת מחיר מופחת. במועד הרלוונטי, ניתן היה לעשות כן רק בדרך של פניה טלפונית; גולשים מזדמנים, שגם הם יכולים היו לרכוש את פסק הדין המלא רק באמצעות פניה טלפונית, ותמורת מחיר מלא.

מר איזמן הצהיר כי "בעת הרלוונטית לתובענה, היקף מנויי 'גולד' היה זניח" (פסקה 10 בתצהיר). לדבריו, וכפי שעולה מנספחי תצהירו, אלו שנחשפו לתקציר פסק הדין, בין זה שפורסם באמצעות אתר האינטרנט ובין זה ששוגר באמצעות פקסימיליה, לא יכולים היו לדעת על פרטי הצדדים, מכיוון שבכותרת של התקציר, הופיעו שמות הצדדים רק בראשי תיבות.

בעדותו, חזר מר איזמן על הדרכים שבהן התקבלו פסקי הדין שפורסמו על-ידי הנתבעת 2. הוא עצמו לא יכול היה להעיד על הדרך שבה התקבל פסק הדין הנדון, אך ידע לומר מה היו ממצאי הבדיקה שערכה הנתבעת 2 (עמ' 31-32, ו-37).

עוד העיד, שמבחינת הנתבעת 2, אם פסק הדין התקבל מאתר בתי המשפט, או מלשכת שופט, אזי הנתבעת 2 ראתה בכך אישור לפרסומו בנוסח שהתקבל. כך בין אם מדובר בפסק-דין בענייני משפחה, או בכל תחום אחר (עמ' 33-34).

התרשומת בעניין קבלת פסקי-דין לפרסום שערך מר פרקש הוגשה לבית המשפט (נ/1). מר איזמן ידע להעיד על קיומה, על כך שנערכה על-ידי מר פרקש (עמ' 34), ועל כך שמר פרקש, שערך אותה ב"זמן אמיתי", היה יסודי מאד, וחזר על דרכי קבלת פסקי הדין (עמ' 36-37).

18. תצהירו של מר אמון אגסי התייחס לשיחת טלפון שקיים עם התובע, ושעל-פי טענת התובע אמר במהלכה כי "הייתה פאשלה". בעניין זה הצהיר והעיד, שכוונתו הייתה לעצם הפרסום, ולא לכך שה"פאשלה" הייתה אצל הנתבעת 2, או שנגרמה על-ידיה (עמ' 28-31).

19. בעניין ראיותיה של הנתבעת 2, חשוב להדגיש כבר עתה, שכפי שכבר נאמר, לא הובאה מטעמה ראיה ישירה באשר לאופן שבו התקבל אצלה פסק הדין. כך גם לא הובאה על-ידיה כל ראיה באשר למספר מנויי "גולד" בתקופה הרלוונטית, מספר ה"חשיפות" שהיו לפסק הדין באתר, או מספר ההזמנות של הנוסח המלא של פסק הדין.

באשר לתרשומת בעניין קבלת פסקי-דין לפרסום שערך מר פרקש, לכאורה, ניתן היה לבסס עליה ממצאים באשר לאופן שבו התקבל פסק הדין אצל הנתבעת 2, בהיותה לכאורה, בגדר רשומה מוסדית, כהגדרתה בסעיף 35 בפקודת הראיות [נוסח חדש] תשל"א-1971. בהתאם להגדרה זו,

"רשומה מוסדית" היא "מסמך, לרבות פלט אשר נערך על-ידי מוסד במהלך פעילותו הרגילה של המוסד". הגדרתו של "מוסד" כוללת גם "עסק", שהגדרתו כוללת גם עסק או כל מי שמספק שירות לציבור. אולם כדי שהתרשומת תהא ראייה קבילה לאמיתות תוכנה, עליה לעמוד בתנאי סעיף 36(א) המחייבים הוכחה שהמוסד נוהג במהלך ניהולו הרגיל לערוך את הרישום סמוך להתרחשותו, ושדרך איסוף הנתונים ודרך עריכתם מעידים על אמיתות תוכנה. מאחר שעורך הרשומה לא העיד, ותצהירו נמחק, ממילא שלא ניתן לומר שהתקיימו התנאים המכשירים את קבילותה של התרשומת.

מכיוון שכך, הרי שלפי סעיף 36 בפקודת הראיות, תהיה הרשומה המוסדית ראייה קבילה להוכחת אמיתות תוכנה בהליך משפטי, אם נתקיימו התנאים הקבועים בס"ק (א).

הראיות מטעם הנתבעת 1 (המדינה)

20. מטעם המדינה הובאה כאמור, הודעת השופטים, שעל תוכנה עמדנו, ושממנה עולה שעריכת פסק הדין, שכללה את השמטת הפרטים המזהים, נעשתה בידי המתמחה של השופט שכתב את פסק הדין. המתמחה, כאמור שם, "ניטרל פרטים מזהים ... וכך 'נחתם' פסק הדין במנא"מ".

במהלך ניהול התובענה, לא נחשפה זהותו של המתמחה ולא הוגש תצהיר מטעמו. לא ברור מה הוא "ניטרל", כיצד פעל, ואיזה נוסח העביר לחתימה במנא"מ. כך גם לא ברור מה היה חלקו, בהפצת פסק הדין בנוסח שהופץ.

מטבע הדברים, וחרף חוסר הנחת שהיה לכך לצדדים, לא ניתן היה לקבל מידע נוסף מהשופטים עצמם, לאור הכלל שלפיו שופטים אינם מעידים על דבר הקשור בתפקידם השיפוטי. ראו בעניין זה את דברי כבוד השופט צ' ברנזון בע"פ 364/73 שלמה זיידמן נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(2) 620, בעמ' 627: "כלל בל יעבור הוא, שאין לחייב שופט ... להעיד על דבר שטיפל בו בסמכותו כשופט, ואף לא להיקרא להעיד על כך ... שאם יבחר להעיד ויחקר בחקירה נגדית, עשוי הדבר להביא לביזוי בית המשפט – דבר שאין להרשותו" (עוד על סוגיית עדות שופט בכלל, ובין השאר גם בעניין הקשור בתפקידו השיפוטי, ראו את פסק-דינו של כבוד השופט י' טירקל ברע"א 3203/03 מדינת ישראל נ' חגי יוסף ואח', פ"ד נח(3) 541 (4.3.2004), בפסקה 6).

21. המצהירות מטעם המדינה לא ידעו דבר על נסיבות המקרה הנדון. הן הצהירו והעידו על נהלי בתי המשפט במועד הרלוונטי, בעת שבבתי המשפט פעלה תוכנת המנא"מ (קודם להפעלת תוכנת "נט המשפט"), בעניין פסק-דין שניתן בהליך שנשמע בדלתיים סגורות, ובכלל זה פסק-דין בענייני משפחה.

תצהיר אחד ניתן על-ידי הגב' שלומית לוי, עובדת הנהלת בתי המשפט, שבמועד הרלוונטי היה תפקידה מנהלת אגף המחשוב. לפי האמור בתצהירה, וכך גם עלה מעדותה (עמ' 21-25), במועד הרלוונטי, שבו פעלה תוכנת המנא"מ, עם חתימת פסק הדין הוא פורסם באתר האינטרנט של בתי המשפט. לעומת זאת, פסקי הדין שניתנו בהליכים חסויים לא פורסמו, אלא אם כן הוסר החיסיון. החיסיון הוסר רק לאחר שהגורם השיפוטי מחק את הפרטים המזהים של הצדדים וכל פרט אחר שעלול היה להביא לזיהויים, והוא אישר את פסק הדין. לאחר חתימתו כאמור, ניתן היה לפרסם את פסק הדין החסוי על-ידי אגף הדוברות או על-ידי לשכת השופט.

התצהיר השני ניתן על-ידי הגב' מירב לוגסי, שבמועד מתן תצהירה היה תפקידה מנהלת מדור ערעורים (ככל הנראה, בבית המשפט המחוזי, אך הדבר לא נאמר). לפי האמור בתצהירה ועל-פי עדותה (עמ' 25-27), הנוסח המלא של פסק-דין חסוי, ובין השאר בענייני משפחה, מודפס במספר עותקים בהתאם למספר הצדדים ונשלח אליהם. כך גם נשלח עותק אחד אל בית המשפט למשפחה ועותק אחד חתום נשאר בתיק בית המשפט. פרט לכך לא מודפס כל עותק נוסף של פסק הדין המלא.

ד. נוסח פסק הדין שפורסם, אופן הגעתו לפרסום, והיקף התפוצה

22. במהלך שמיעת התיק, התברר שלפסק הדין היו למצער, ארבעה נוסחים שהופצו:

האחד, עותק מלא של פסק הדין, שעל-פי ראיותיה של המדינה הודפס בארבעה עותקים בלבד. העותק החתום נותר בתיק הערעור בבית המשפט, עותק נוסף נשלח אל בית המשפט למשפחה, ושני עותקים נוספים נשלחו אל באי-כוחם של הצדדים, התובע וגרושתו.

השני, עותק שבו הוסתרו כל הפרטים המזהים. עותק זה, שבו שמות הצדדים הופיעו בראשי תיבות והוסתרו כל הפרטים המזהים של הצדדים, פורסם למשל, באתר האינטרנט של המאגר המשפטי "נבו" (עותק זה הוגש על-ידי באת-כוח המדינה בקדם המשפט הראשון ביום 11.9.2007, וסומן מ/1).

השלישי, עותק שבו הוסתרו שמות הצדדים, אך לא כל הפרטים המזהים. בעותק זה שמות הצדדים הופיעו בראשי תיבות גם בכותרת פסק הדין וגם בגוף פסק הדין, אך כתובת המגורים ופרטי הדירה נותרו גלויים (העמודים הראשונים של עותק זה צורפו אל כתב ההגנה מטעם המדינה).

הרביעי, עותק שבו מופיעים פרטיהם המלאים של הצדדים, הגם שבכותרת מופיעים השמות בראשי תיבות. הפרטים המזהים מופיעים כבר בפתח פסק הדין, וכך גם מצוינת כתובת המגורים ופרטי הדירה. זהו העותק שפורסם באתר של הנתבעת 2, והוא נושא פסק-דין זה.

אין מחלוקת כי באף עותק מארבעת נוסחי פסק הדין (הוגשו כל הנוסחים, למעט הנוסח המלא), לא צוין שניתן בדלתיים סגורות.

23. המדינה העלתה אפשרויות מאפשרויות שונות באשר לדרך שבה התגלגל פסק-דין, בנוסח הכולל פרטים מזהים, לידי הנתבעת 2 ולאחר האינטרנט שלה.

דומה שאין מקום, או צורך, לבחון את כל אותן השערות מהטעם הפשוט, שלפיו הגורמים שקיבלו לידיהם את פסק הדין המלא כדין, ובהם באי-כוח הצדדים, קיבלו עותק נייר, שאינו ניתן להעברה כקובץ ממוחשב, שניתן לערוך בו שינויים. באי-כוח הצדדים הם גם האחרונים, אם בכלל, שירצו שפסק הדין יפורסם תוך חשיפת שמות לקוחותיהם.

בדומה, אין מחלוקת כי מי שקיבל לידיו את נוסח פסק הדין שבו הוסתרו הפרטים המזהים, לא יכול היה להשלימם בעצמו. כך שאילו הגיע לידי הנתבעת 2 העותק השני מבין אלו שהוזכרו עתה, זה שבו הוסתרו כל הפרטים המזהים, לא יכולה הייתה הנתבעת 2 להשלים את הפרטים ולכתוב אותם במקום אלו שהוסתרו. לא רק שלנתבעת 2 אין כל מקור מידע שיכול היה לגלות את אוזנה על תוכנם של אותם פרטים, אלא שאין כל סיבה שתטרח ותעשה כן.

נמצא אפוא, שהמסקנה היחידה שמתבקשת היא, שהעותק שפורסם על-ידי הנתבעת 2, הכולל את שמות הצדדים בראשי תיבות רק בכותרת פסק הדין, אך כבר בעמוד השני מופיעים פרטיהם המלאים, הגיע לידיה בנוסח שבו הגיע. כך גם האפשרות היחידה היא שהתקבל אצלה קובץ ממוחשב (בין קובץ word, ובין קובץ אחר מסוג).

24. נוסח פסק הדין שפרסמה הנתבעת 2, שהיה נגיש לאלו שאליהם הופץ, היה תקציר שנערך על-ידי מי מטעמה של הנתבעת 2, ושבו לא הופיעו פרטים מזהים של הצדדים. תקציר זה נשלח אל המנויים שבאותה עת קיבלו תקצירים באמצעות פקסימיליה (נספח ג' לתצהירו של איזמן). והוא זה שנגלה לגולשים באינטרנט (שם, נספחים א' ו-ב', שבהם דוגמאות), למנויים ולאלו שאינם מנויים. מנויי "גולד" יכולים היו לקרוא את מלוא פסק הדין, ואילו מנויי "תקצירים", גולשים מזדמנים ומנויי הפקסימיליה, יכולים היו להזמינו תמורת תשלום (מלא או מופחת, בהתאם לסוג המנוי).

מכאן שהחשיפה לפסק הדין הייתה לכאורה, מוגבלת. אולם הנתבעת 2 לא טרחה להביא כל נתון בעניין זה. היא לא הביאה ראיות באשר למספר המנויים שהיו באותה עת, לא באשר למספר הפעמים שבהם המנויים נחשפו לפסק הדין בנוסח שפורסם, לא בעניין מספר הפעמים שפסק הדין נרכש ולא כל נתון אחר. העובדה שלטענת הנתבעת 2, בתקופה הרלבנטית היה מספר מנויי "גולד" "זניח", אינה מלמדת דבר על מספר החשיפות לפסק הדין. כך גם לא ברורה משמעות המונח "זניח", בשעה שמספר עורכי הדין הוא גבוה, וגם אחוז אחד מכלל עורכי הדין, הוא מספר לא מבוטל.

25. השאלה כיצד הגיע נוסח פסק הדין שפורסם על-ידי הנתבעת 2, נותרה ללא מענה, וזאת לאור הימנעות הנתבעות מהבאת ראיות בעניין, והימנעות מר פרקש מלהעיד.

ה. ההשלכות של הימנעות הנתבעות מהבאת ראיות

26. מטעם המדינה לא הובאה כל ראיה שהיה בכוחה לשלול את האפשרות שפסק הדין יצא מבית המשפט בעודו כולל פרטים שאסור היה שייכללו בו. המדינה החליטה משיקוליה שלה, שלא לזמן לעדות את המתמחה שלטענתה, "טיפל" בפסק הדין.

כך גם הנתבעת 2 לא הביאה כל ראיה באשר לדרך שבה הגיע לידיה נוסח פסק הדין שהפיצה. כך גם כאמור, לא הביאה כל ראיה באשר להיקף התפוצה של נוסח פסק הדין שפרסמה.

בנסיבות אלו אין מנוס מהסקת מסקנות בהתאם לחזקה, שלפיה הימנעות בעל דין מהבאת ראיות רלוונטיות, שקרוב לוודאי מצויות בהישג ידו, מאפשרת הסקת מסקנה, כי אילו הובאו אותן ראיות, קרוב לוודאי שהיו פועלות לחובתו.

כפי שנפסק לא אחת, "כלל הנקוט בידי בתי המשפט מימים ימימה, שמעמידים בעל-דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראיה, שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לו לכך הסבר סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה, הייתה פועלת נגדו. כלל זה מקובל ומושרש הן במשפטים אזרחיים והן במשפטים פליליים, וככל שהראיה יותר משמעותית, כן רשאי בית המשפט להסיק מאי-הצגתה מסקנות מכריעות יותר וקיצוניות יותר נגד מי שנמנע מהצגתה" (פסק-דינו של כבוד השופט מ' אלון בע"א 548/78 פלונית נ' פלוני, פ"ד לה(1), 736 (1980), 763-762. ראו גם, בין השאר: על"ע 5160/04 אילן אשד, עו"ד נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בירושלים, פ"ד נט(6) (2005) 223, 231-232; ע"פ 11331/03 משה קיס (אריק-בר) נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(3), 453 (2004), 477-478; ע"פ 437/82 אבו נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(2) 85 (1983), 97; ע"פ 277/81 הלוי נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(2) 369 (1984), 386).

27. לא מן הנמנע ששיקולי המדינה נעוצים בשיקולים שונים, שבגללם בחרה שלא לזמן את אותו מתמחה להעיד, ויכול שהיגיון רב בצידם. אך משנמנעה המדינה מגילוי טפח, לא נותר אלא להסיק מסקנות כאמור.

כך גם לא מן הנמנע שתקלה דיונית היא שהובילה לכך שהנתבעת 2 לא זימנה את מר פרקש לעדות באמצעות בית המשפט, וכי היא לא בחרה להעלים את עדותו. בדומה, יכול כי בשל שיקולים עסקיים שונים בחרה הנתבעת 2 שלא לחשוף את היקף החשיפה של פסקי הדין המופצים על-ידיה. אך מאחר שלא הובאו שתי ראיות מהותיות אלו, גם בעניין האופן שבו התגלגל פסק הדין לידי הנתבעת 2 וגם בעניין היקף התפוצה, גם בעניין זה, לא נותר בידי, אלא להסיק מסקנות בהתאם לחזקה האמורה.

ו. טענות הצדדים בעניין שאלת האחריות והיקף הנזק

28. לאור המסקנות העובדתיות שאליהן הגענו, בשים לב לטענות הצדדים בעניין העובדות והראיות, נפנה עתה על טענותיהן העיקריות של הצדדים בעניין שאלת האחריות ובעניין היקף הנזק.

טענות התובעים

29. התובעים טוענים שאחריותה של המדינה נובעת מהיותה גוף ציבורי הפועל מכוח החוק, אשר כדבר שבשגרה נמסרים לו פרטים סודיים וחסיים בעניין אזרחי המדינה במסגרת הליכים משפטיים. הוראות חוק מפורשות אוסרות פרסום פרטי הליך שנדון בדלתיים סגורות. מכאן חובתה המוגברת של המדינה כלפי המתדיינים בבתי המשפט, המניחים שמידע חסוי שנמסר בהליך משפטי, הנוגע לצנעת חייו של בעל הדין, יישאר כך.

בעניין הנתבעת 2 טוענים התובעים, כי לאור הוראת סעיף 70(א) בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, האוסר פרסום על דבר דיון שהתנהל בדלתיים סגורות, אסור היה לנתבעת 2 לפרסם את הפרטים המזהים שנכללו בעותק פסק הדין שהגיע לידיה. לעניין זה, אין רלוונטיות לשאלה, כיצד הגיע עותק פסק הדין לידיה, או מדוע לא נמחקו ממנו הפרטים המזהים של בעלי הדין.

30. התובעים טוענים שהאחריות על הפרסום חלה על הנתבעת 2 גם מכוח סעיף 2 בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, על חלופותיו, ובייחוד אלו הקבועות בסעיפי משנה (5), (6), (7), (10) ו-(11), וכי לנתבעת 2 לא עומדת ההגנה הקבועה בסעיף 18(2)(א) בחוק זה.

התובעים טוענים עוד, שהנתבעות פגעו בפרטיותם, המדינה בהפצת הפרטים החסיים והנתבעת 2 בפרסומם. בכך פעלו הנתבעות בניגוד לסעיף 7 בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ובניגוד להוראות סעיפים 68(ה) ו-70(א) בחוק בתי המשפט. בכך הפרו הנתבעות חובה חקוקה, והתרשלו בחובה לשמור על פרטיות התובעים.

31. לבסוף, ביקשו התובעים לדחות כל טענה שלפיה לכאורה, לא פעלו התובעים להקטנת נזקם. נטל ההוכחה מוטל על המזיק-הנתבע, ולטענת התובעים, הנתבעות לא הרימו נטל זה.

התובעים ביקשו מבית המשפט לקבוע שלנוכח חומרת הנזק והיקף החשיפה למידע האישי בעניין התובעים, ולאור סכום הפיצויים שנהוג לפסוק בנסיבות מעין אלו, יש לקבל את התביעה ולחייב את הנתבעות לשאת במלוא הנזק הנתבע.

טענות הנתבעות

32. המדינה פרשה את המסכת הראייתית וביקשה להסיק ממנה שהאחריות לפרסום רובצת רק לפתחה של הנתבעת 2. נתבעת זו, כך טוענת המדינה, חבה בחובת זהירות מוגברת המוטלת על בעלי תפקידים וגופים העוסקים בתחום מקצועי ייחודי. מכיוון שכך, היה על הנתבעת 2 להיות

מודעת לאפשרות שפסק-דין בענייני משפחה עשוי לכלול מידע שאסור בפרסום, וכי היה עליה לנקוט משנה זהירות קודם לפרסום פסק הדין.

המדינה טוענת עוד, שהתובע לא הוכיח את נזקיו, ובכל מקרה לא הוכיח את מלוא נזקיו הנטענים. כך גם לא הראה שפעל לצמצום הנזק, אלא להפך, לטענת המדינה, התובע הגדיל את הנזק בכך שהשתהה עד אשר פעל להפסקת הפרסום האסור. לפיכך, לטענתה, בכל מקרה יש לקבוע שהתובע לא הקטין את נזקיו, או למצער, גם הוא אחראי להיקף הנזק, ככל שנגרם.

בעניין היקף הנזק, טענה המדינה שהסכום הנתבע מופרז, ושהתובע עצמו לא ידע לכמת את הנזק. מטעם זה בתחילה תבע פיצוי בסכום של מיליון שקלים, ואחר-כך העמיד את התביעה על סכום נמוך מכך. באשר לתובעים 1 ו-2, טענה המדינה, כי הם כלל לא הוכיחו שנגרם להם נזק כלשהו.

33. הנתבעת 2 טענה שהתנהלותו של התובע הייתה חסרת תום-לב, וכי נראה שכל התנהלותו לא נועדה, אלא להכנת התביעה, ולעשיית רווחים מהתקלה של פרסום פסק הדין. כך למשל, התובע השתהה עד אשר פנה להפסקת הפרסום. עוד טענה, שהתובע לא הוכיח את נזקיו, ובכל מקרה הסכום הנתבע שרירותי. ראייה לכך, היא הדרישה הראשונה לפיצוי בסך של מיליון שקלים, והעמדת התביעה על סכום נמוך באופן משמעותי.

הנתבעת 2 גם טוענת שהראיות מצביעות על אחריותה של המדינה להפצת פסק הדין הכולל פרטים חסויים, וכי הימנעות המדינה מחשיפת העובדות שהיה בכוחן ללמד כיצד אירעה התקלה, צריכה לפעול לחובתה.

בכל מקרה, לטענת הנתבעת 2, עומדת לה ההגנה הקבועה בסעיף 18(2)(א) בחוק הגנת הפרטיות. משהתקבל פסק הדין בנוסח שהתקבל מבית המשפט, יכולה הייתה היא להניח שניתן לפרסמו כפי שהתקבל. עוד הדגישה, שלא נכתב בפסק הדין שניתן בדלתיים סגורות, או שחל איסור על פרסומו.

לבסוף טוענת הנתבעת 2, שיש לדחות את טענות התובעים בדבר הנזקים שלכאורה, נגרמו להם, מאחר שלא הוכח נזק בפועל. אפילו ייקבע כי יש לפצות את התובעים, כי אז יש לקבוע שהסכום הנתבע מוגזם ומופרז, ולקבוע סכום מופחת באופן משמעותי מזה שנתבע. בעניין זה, הפנתה להוראת סעיף 22 בחוק הגנת הפרטיות.

ז. דין

(1) איסור פרסום פסק הדין הכולל פרטים מזהים והשאלות הטעונות הכרעה

34. דומה שאין מחלוקת שאסור היה לפרסם את פסק הדין כפי שפורסם על-ידי הנתבעת 2.

סעיף 68 בחוק בתי המשפט, הקובע את עיקרון "פומביות הדיון", שלפיו "בית משפט ידון בפומבי" (סעיף 68(א)), גם קובע אימתי לא יחול כלל זה. סעיף משנה (ה)(1) מתייחס באופן מפורש לענייני משפחה, וקובע כי "ענייני משפחה, כמשמעותם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 ... יידונו בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לדון בעניין, כולו או מקצתו בפומבי". הנושאים היחידים שהוחרגו מהוראה זו הם ענייני ירושה, שעילתן אינה סכסוך בתוך המשפחה, ותובענות לפי חוק השמות, התשט"ו ולפי חוק קביעת גיל, התשכ"ד-1963.

על הוראה זו מוסיף סעיף 70(א) בחוק בתי המשפט, שעניינו "איסור פרסומים", כי "לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות, אלא ברשות בית המשפט".

מעניין לציין – או שמא, מפתיע לציין – שהוראת סעיף 68(ה)(1) נכללה בספר החוקים לראשונה בשנת 1995, בעת שנחקק חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 (ס"ח 1537, י"א באב התשנ"ה, 7.8.1995, בעמ' 393). סעיף 10 בחוק זה, מורה על תיקון הוראות בחוק בתי המשפט, ובין השאר על הוספת סעיף משנה (ה) (כיום סעיף משנה (ה)(1) האמור). עד כניסתו של תיקון זה לתוקף, במשך שנים רבות, פסקי-דין רבים שעוסקים בסוגיות של סכסוכי גירושין וענייני משפחה אחרים, פורסמו בכרכי פסקי הדין ובמקומות אחרים, מבלי ששמות הצדדים ופרטיהם הוסתרו. די בעיון חטוף בפסקי הדין הרבים שנוכרים בפסק הדין הנדון, כדי להיווכח במספרם הרב – הרב מדי – של אותם פסקי-דין ב"ענייני משפחה" שפורסמו במשך שנים רבות תוך ציון שמות הצדדים. פסקי-דין אלו פורסמו כל אותן שנים, תוך חשיפת עניינים אישיים ואינטימיים של רבים, אשר לא בטובתם, מצאו את שמותיהם ואת נסיבות חייהם, הופכים ל"הלכה" ב"סוגיות משפטיות". מבחינתם לא היו אלו "סוגיות משפטיות", אלא בעיות אישיות קשות ולא אחת מביכות, שעמן נאלצו להתמודד במסגרת חייהם האישיים והפרטיים כל כך, אך הפכו לנחלת הכלל ושמותיהם הפכו ל"הלכות".

35. מעבר להוראות המיוחדות האוסרות פרסום פסק-דין ופרטים על אודות הליכים משפטיים מהסוג הנדון, לא יכולה להיות מחלוקת שפרסום תוכנו של פסק הדין, באופן שחושף פרטים מלאים של בעלי הדין, מהווה פגיעה חמורה בפרטיות. כך בין בהיות פרסום הדברים המובאים בפסק הדין בגדר "הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי ענייני הפרטיים של אדם" (סעיף 2(7)), ובין בהיותם בגדר "שימוש בידעיה על ענייני הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה" (סעיף 2(9)). כך גם בהיותם משום "פרסומו של עניין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או ... התנהגותו ברשות היחיד" (סעיף 2(11)).

בצדק רב טען התובע, שעצם העובדה שפסק הדין בנוסח שהגיע לידי הנתבעת 2, הגיע לידיים שלא אליהן צריך היה להגיע, ועצם פרסומו, מהווים פגיעה בזכות יסוד שעוגנה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שלפיה "כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו".

36. מכאן עולות השאלות הבאות: האם הנתבעות התרשלו כלפי התובעים, והאם עומדות להן ההגנות הקבועות בחוק הגנת הפרטיות.

אם יימצא שהנתבעות התרשלו וכי לא עומדות להן הגנות אלו, כי אז נדרש לשאלות שעניינן בנזק, שלטענת התובעים נגרם להם. בין השאר גם שאלת היקף הנזק, השאלה אם הנזק לא הוקטן, ואם ניתן ליחס לתובע אשם תורם.

(2) עוולת הרשלנות

37. התנאים הדרושים להתגבשותה של עוולת הרשלנות לפי סעיפים 35 ו-36 בפקודת הנזיקין [נוסח חדש] הם קיומה של חובת זהירות מושגית של המזיק כלפי הניזוק; חובת זהירות קונקרטיית שחב המזיק כלפי הניזוק; מעשה או מחדל רשלני, אשר מהווה הפרה של חובת הזהירות; קשר סיבתי בין הפרת חובת הזהירות לבין הנזק שנגרם (ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית-שמש, פ"ד לז(1) 113 (1982), 123. כן ראו פסק-דינה של כבוד השופטת א' פרוקצ'יה שניתן לאחרונה ממש, ע"א 3580/06 עיצבון המנוח חגי יוסף ז"ל נ' מדינת ישראל (21.3.2011), פסקאות 78-82. (להלן – עיצבון חגי יוסף).

על כל אחד מתנאים אלו נדונו על-ידי בתי המשפט בפסקי-דין רבים. להלן ולמען קיצור הדברים, נביא את עיקריהם כפי שהובאו עיצבון חגי יוסף, תוך דיון בנסיבות המקרה הנדון.

38. לשם קיומה של חובת זהירות מושגית, נבחנת השאלה אם אדם סביר צריך היה לצפות את התרחשות הנזק, במקום שזה אמנם ניתן לצפייה. "ההכרעה בשאלה זו נעשית על-פי שיקולים של מדיניות משפטית: האם ראוי להטיל על סוגי מזיקים מסוימים חובה כלפי סוגי ניזוקים מסוימים, ובאלו נסיבות ראוי לעשות כן ... בדרך כלל, מקום בו ניתן לצפות את הנזק באופן טכני או פיזי, קמה גם חובת זהירות מושגית, אלא אם כן קיימים שיקולים מיוחדים שבמדיניות חברתית המצדיקים את צמצום החובה או את שלילתה" (עיצבון חגי יוסף פסקה 79, וראו גם את הפסיקה המובאת שם).

39. ככל שהדברים אמורים במדינה, ככלל, כיום אין עוד מחלוקת שהמדינה נושאת באחריות במקום שבו נמצא שעוולה ברשלנות, ומעמדה בעניין זה, כמעמדו של כל גורם אחר (עיצבון חגי יוסף פסקאות 83-86).

במקרה הנדון, הנזק ללא ספק ניתן היה לצפייה. במקום שבו יוצא מבית המשפט פסק דין הכולל פרטים שאסורים בפרסום, ופרסומם עשוי לפגוע בבעלי הדין, הנזק ניתן לצפייה. כך גם במקום שבו מאגר משפטי כמו הנתבעת 2 מפרסם פסק-דין כאמור, הרי שיכול היה לצפות את הנזק. בנסיבות הנדונות, גם אין לומר שישנם שיקולים מיוחדים, הנובעים ממדיניות חברתית רצויה, שמצדיקים את צמצום החובה או את שלילתה. להפך, ישנם שיקולים למכביר שמצדיקים את ההקפדה על חובת הזהירות שלפיה פסקי-דין שלגביהם חל איסור פרסום לא ייצאו מבית המשפט ויגיעו לגורמים שאינם נמנים עם אלו שרשאים לראות את פסק הדין. כך גם ישנו אינטרס רב מאד שפסקי-דין מעין אלו לא יפורסמו ברבים במאגרי מידע משפטיים.

בהקשר זה, ודווקא לאור העובדה שהפרסום נעשה באינטרנט, בדרך שמאפשרת פרסום נרחב, ישנה חובה מוגברת להגן על מי שעשוי להיפגע מהפרסום האסור. בשונה מימים עברו, שבהם פרסום בנייר היה מושלך כעבור ימים, היום כל פרסום נשאר לדיראון עולם. בשל תוכנות חיפוש כמו Google, גם כל פרסום הופך להיות נגיש לרבים והופך לנחלת הכלל. אם בעבר נאמר ש"עם העיתון של אתמול אפשר לעטוף את הדגים של מחר", היום "העיתון", כך נראה, נשאר לנצח, והדגים נארזים באריזות אחרות. בשל כל אלו, ישנו אינטרס חברתי להטיל חובות מוגברות על כל גורם שמפרסם מידע באינטרנט, לבל ימצא פוגע באדם כלשהו באמצעות פרסומיו, ולבל יעשה כן תוך עבירה על החוק.

לאור האמור, שתי הנתבעות חבות זהירות מושגית כלפי התובעים.

40. חובת הזהירות הקונקרטיית נבחנת לאור נסיבותיו המיוחדות של המקרה, ועניינה בשאלה, "האם בין צדדים ספציפיים, בנסיבותיו המיוחדות של המקרה, קמה חובה קונקרטיית להוציא מן הכוח אל הפועל את החובה המושגית החלה ביחס לפעילות האנושית מהסוג הנדון. לעניין זה יש לבחון האם אדם סביר, בנסיבות הקונקרטיות, יכול וצריך היה צפות את התרחשות הנזק ... הפרת חובת הזהירות נמדדת על-פי אמת-מידה אובייקטיבית, הנשענת על מימד הסבירות, על-פיו נבחן האם סטה המזיק מסטנדרט ההתנהגות המוטל עליו. החובה היא לנקוט אמצעי זהירות סבירים ביחס לסיכון הקיים, ולנהוג כשם שאדם סביר היה נוהג. רמת הזהירות הסבירה נקבעת על-פי שיקולים שבמדיניות משפטית, המסייעים לקבוע מה הם האמצעים הסבירים בהם יש לנקוט כדי לעמוד בחובת הזהירות, והדבר תלוי בנסיבות העניין" (עניין חגני יוסף פסקה 80, ופסקי הדין הנזכרים שם).

אם יימצא שחלה על המזיק חובת זהירות קונקרטיית, כי אז יש לבחון אם חובה זו הופרה, ואם התרשל המזיק בהתנהגותו. גם שאלה זו נבחנת על-פי אמת מידה של סבירות. "השאלה היא, אם המזיק סטה מרמת ההתנהגות הנדרשת באופן סביר על-פי נורמות התנהגות ראויות בחברה. זוהי ביסודה שאלה של מדיניות משפטית". (שם, פסקה 81). כאמור שם, "המזיק אינו נדרש לנקוט בכל האמצעים האפשריים, או אף באמצעים האופטימאליים להסרת הסיכון; הוא נדרש לנקוט באמצעים הסבירים, שאדם סביר היה נוקט בהם בנסיבות העניין". קביעת האמצעים הסבירים היא פרי איזון בין אינטרס הפרט לבין האינטרס הציבורי, ובכלל זה טיב הסכנה והיקפה, החשיבות החברתית של הפעולה שהסבה נזק, והאמצעים הדרושים למניעת הנזק.

41. לנוכח המבחן שבהתקיימו תיקבע חובת הזהירות הקונקרטיית, הרי שגם בעניין זה יש להשיב בחיוב לשאלה אם הנתבעות חבות זהירות קונקרטיית כלפי התובעים. בנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון, גם אדם סביר, ללא ספק, יכול היה לצפות שהוצאת מידע מתיק שהתנהל בדלתיים סגורות ושיש לגביו אסור פרסום, וכך גם פרסומו של אותו מידע, יסב נזק. ממילא שגם צריך היה לצפות זאת. נקיטת אמצעי זהירות סבירים, גם יכולה הייתה למנוע את התרחשות הנזק. נראה שאמצעי זהירות סבירים לא ננקטו במקרה הנדון, ולפיכך יש לומר, שחובת הזהירות הקונקרטיית הופרה על-ידי הנתבעות.

42. ככל שהדברים אמורים במדינה, הרי שמכל הראיות שהובאו מטעמה עולה, שהגורמים שאמונים על מתן היתר לפרסום פסק-דין דוגמת המקרה הנדון, היו מודעים לכך שיש צורך להסוות בפסק הדין את כל הפרטים המזהים של הצדדים. העובדה שנראה שהסתרת אותם פרטים נעשתה בצורה חובבנית, באופן שרק בכותרת פסק הדין הוחלפו שמות הצדדים בראשי התיבות של שמותיהם, ואילו כבר בעמוד הראשון של פסק הדין נשארו מלוא הפרטים, מהווה סטייה של מי שהיה אחראי לכך, מסטנדרט ההתנהגות המוטל עליו. בחינת הדברים על-פי אמת מידה אובייקטיבית, ממילא מביאה למסקנה שלא ננקטו אמצעי זהירות סבירים ביחס לסיכון הקיים, ככל שנקטו, וכי מי שפעל, לא פעל באופן שבו אדם סביר היה נוהג. מכאן שהמדינה הפרה את חובת הזהירות המוטלת עליה, בכך שחרף האמצעים הפשוטים למניעת הנזק, נראה כי הם לא ננקטו.

43. כך גם הנתבעת 2 חבה חובת זהירות קונקרטית כלפי התובעים, וגם היא הפרה חובת זהירות זו המוטלת עליה. הנתבעת 2 חזרה וטענה שפסקי-דין שהתקבלו אצלה מבתי המשפט, בכל אחת מהדרכים שבהם הגיעו לידיה, פורסמו כפי שהתקבלו, בעודה סומכת על כך שפסקי-דין שהגיעו אליה כאמור, מותרים בפרסום כפי שהם. הראיות שהוגשו מטעם הנתבעת 2 מלמדות שפסקי הדין לא פורסמו כפי שהם. קודם לפרסומם הוכן תקציר של פסקי הדין, וכך נעשה גם במקרה הנדון.

התקציר שהוכן ביחס לפסק הדין הנדון, שקרוב לוודאי הוכן על-ידי משפטן, כולל גם את קיצור העובדות המבוסס על אותה פסקה פותחת של פסק הדין, שבה מופיעים הפרטים המזהים של בעלי הדין. עורך התקציר מטעם הנתבעת 2 צריך היה לתת את דעתו לכך, שנפלה שגגה תחת ידי מי שאפשר את העברת פסק הדין מבית המשפט, בעוד שכאמור, כבר בתחילתו מובאים פרטים מזהים של בעלי הדין שלא נמחקו, הגם שהם אסורים בפרסום. גם חזקה על עורך התקציר, שנתן דעתו לכך שבכותרת פסק הדין מופיעים שמות הצדדים בראשי תיבות, כפי שגם נכתב בתקציר, ומיד לאחר מכן מופיעים שמותיהם המלאים. בנסיבות אלו, עורך התקציר מטעם הנתבעת יכול היה לצפות את הנזק שייגרם מהפרסום, ועל-כן, גם צריך היה לצפותו.

פרסום פסק הדין בנוסח שפורסם, בעוד שללא ספק עורך התקציר קרא את אותו חלק שבו מופיעים הפרטים המזהים, מהווה סטייה מסטנדרט התנהגות סביר. כך גם מוביל למסקנה שלא ננקטו אמצעי זהירות סבירים ביחס לסיכון הקיים, ככל שבכלל ננקטו, וכי עורך התקציר ומי שהביא לפרסום פסק הדין באתר של הנתבעת 2, לא פעל באופן שבו סביר היה לנהוג.

44. כדי להשיב על השאלה אם ישנו קשר סיבתי בין מעשיהן של הנתבעות, או מחדליהן, לבין הנזק (כנדרש לפי סעיף 64 בפקודת הנזיקין), יש לבחון אם ישנו קשר סיבתי עובדתי בין המעשה, או המחדל, לבין הנזק, וכן אם מתקיים קשר סיבתי משפטי ביניהם.

הקשר הסיבתי העובדתי, בוחן "האם הייתה ההתרשלות בבחינת גורם-בלעדיו-אין להתרחשות הנזק, או שהנזק היה מתרחש גם אלמלא הופרה החובה, ואף אם היו ננקטים אמצעי זהירות

מתאימים" (עייזבון חגי יוסף פסקה 82). בענייננו, יש להשיב בחיוב על שאלה זו ביחס לשתי הנתבעות. אלמלא הופרה חובת הזהירות, ואילו ננקטו אמצעי זהירות מתאימים, לא היה פסק הדין יוצא מבית המשפט בעודו כולל את פרטי הצדדים. כך גם לא היה מתפרסם על-ידי הנתבעת 2 כפי שפורסם.

גם לשאלה אם מתקיים קשר סיבתי משפטי בין המעשים לנזק, יש להשיב בחיוב ביחס לשתי הנתבעות. "האחריות תוטל מקום שאשמו של המזיק הוא הסיבה, או אחת הסיבות, לקרות הנזק, אך לא יראו באשמו גורם לנזק אם אשמו של אחר היה הגורם המכריע להתרחשותו. הסיבה המכרעת לנזק נאמדת בעזרת מבחני הצפיות, הסיכון או השכל הישר" (שם). מכל הטעמים שעליהם עמדנו, הפרת חובת הזהירות על-ידי הנתבעות, והעובדה שבמתן תשומת לב ראויה ניתן היה למנוע את הנזק, מובילות כאמור למסקנה, שיש להטיל את האחריות על שתי הנתבעות.

בנסיבות האמורות ומן הטעמים האמורים, אני סבורה כי יש להטיל אחריות על שתי הנתבעות, גם אם לא בחלקים שווים. לחלוקת הנזק בין הנתבעות, נדרש בהמשך הדברים.

(3) פגיעה בפרטיות

45. פרסום פסק הדין בנסיבות המקרה הנדון, בעוד שגולו בו פרטים מלאים של בעלי הדין, גם מהווה פגיעה חמורה בפרטיות. סעיף 68(ה)(1) בחוק בתי המשפט, קובע כאמור, שענייני משפחה יידונו בדלתיים סגורות, וסעיף 70(א) בחוק זה, אוסר על פרסום דבר שהתנהל בדלתיים סגורות. לפיכך, פרסום פסק הדין כפי שפורסם, מהווה "הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי ענייני הפרטיים של אדם" (סעיף 2(7)).

כך גם מהווה פרסום פסק הדין פגיעה בפרטיות בהיותו, כאמור, בגדר "שימוש בידיעה על ענייני הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה" (סעיף 2(9)). כך גם במיוחד, מאחר שבנסיבות המקרה הנדון, פרסום הדברים הוא משום "פרסומו של עניין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או ... התנהגותו ברשות היחיד" (סעיף 2(11)).

פרסומים אלו גם מהווים כאמור, פגיעה חמורה בזכות יסוד שעוגנה בסעיף 7(א) בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, שלפיה "כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו".

46. הנתבעת 2 ביקשה להיבנות מההגנה הקבועה בסעיף 18(2)(א) בחוק הגנת הפרטיות, הקובעת ש"תהא זו הגנה טובה" אם הנתבע עשה את הפגיעה בתום לב בנסיבות שבהן "הוא לא ידע ולא היה עליו לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות". אך לאור הדברים שאמרנו אגב הדיון בעוולת הרשלנות, הגנה זו אינה יכולה לעמוד לה. כאמור שם, חזקה על מי שערך את שערך את התקציר של פסק הדין הנדון מטעם הנתבעת 2, שקרא את החלק הרלוונטי שבו מופיעים פרטי הצדדים בפסק הדין. לכן, אין לומר שהוא לא ידע, לא יכול היה לדעת או לא צריך היה לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות.

(4) חלוקת האחריות בין הנתבעות

47. הגם שהמסקנה שאליה הגעתי היא ששתי הנתבעות התרשלו כלפי התובעים, ולפיכך עליהן לפצותם, אני סבורה שרשלנותה של המדינה חמורה יותר. היא זו שעליה מטיל החוק את החובה לקיים את הדיון בדלתיים סגורות, והיא זו שממנה יצא פסק הדין מבלי להסתיר את פרטי הצדדים. כפי שטען התובע בצדק, העובדה שבעל-דין נדרש לחשוף את מלוא האמת בבית המשפט, מקימה חובה מצד בית המשפט, שבהליך המתנהל בדלתיים סגורות, תישאר אותה אמת בדל"ת אמותיו של בית המשפט, ולא תהפוך לנחלת הכלל. המדינה ובית המשפט, שברשותם מידע רב על אודות אזרחי המדינה, בין מידע המגיע לבית המשפט אגב הליכים משפטיים ובין מידע המגיע לידי המדינה בדרכים אחרות, חייבת לשמור היטב שמידע שפרסומו אסור, לא יפורסם. כך ככלל, וכך על אחת כמה וכמה ביחס למידע שהצנעה יפה לו, ושיש בפרסומו פגיעה חמורה בפרטיותו של הנוגע בדבר.

לפיכך בנסיבות העניין, אני סבורה שיש לחלק את האחריות כך שהמדינה תישא בשיעור של 60% מהנזק. הנתבעת 2, שאף עליה מוטלת חובה להישמר שלא לפרסם מידע שהחוק אוסר את פרסומו – אפילו יצאה שגגה תחת ידי בית המשפט – תישא בשיעור של 40% מהנזק.

(5) הנזק וקביעת שיעורו

הנזק

48. הנזק החמור שנגרם לתובעים, הוא פרסום תוכנו של פסק הדין, שעל עיקריו עמדנו בפתח הדברים, תוך פגיעה חמורה בפרטיותם.

תכליתו של חוק הגנת הפרטיות היא כאמור בהצעת החוק, להגן על הפרט, לבל ימצא עצמו במצב שבו "ענייניו האישיים האינטימיים ייחפכו – ללא הצדקה – לנחלת הציבור". כאמור שם, "תחומי הזכות [לפרטיות] מתפרשים לגבי אותם עניינים של הפרט שעל-פי מוסכמות חברתיות זכאי הפרט לשמרם לעצמו בלי שזולתו ייתן להם פומבי ללא הסכמתו" (דברי ההסבר להצעת חוק הגנת הפרטיות, התש"ס-1980, הצ"ח התש"ס 1453, 5.5.1980, בעמ' 206). פסק הדין עוסק באותם עניינים הנמנים עם ענייניו האישיים של הפרט, שזכותו לשמרם לעצמו וזכותו שלא יחפכו לנחלת הכלל.

בע"א 8483/02 אלונגיל בע"מ ואח' נ' אריאל מקדונלד, פ"ד נח(4) 314 (2004), עמד כבוד השופט א' ריבלין על מהותה של הפגיעה בפרטיות. כאמור שם (פסקה 32), "לפי הגדרתה המקובלת של זכות הפרטיות, אשר נטבעה על-ידי וורן וברנדייס באחד המאמרים המשפיעים ביותר בתולדות המשפט האמריקני, הזכות לפרטיות היא 'הזכות להיעזב לנפשך' – 'the right to be let alone' (S.D.) 193 (1980-1981) 4 *Harv. Law Rev.* (Warren, L.D. Brandeis, 'The Right to Privacy')".

פגיעה בפרטיות היא אפוא, "מעשה ... [ה]עלול להדיר אדם משלוותו, מהרגשת הביטחון האישי שלו ומתחושתו, כי הוא יכול לנהל את חייו לעצמו, בלי שענייניו הפרטיים הופכים לתצוגה לאחרים" (כבוד הנשיא מ' שמגר בד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' משה ועקננין, פ"ד מב(3) 837 (1988), בעמ' 851).

בפסק-דין זה (ועקננין), דן כבוד השופט מ' אלון גם במקומה של ההגנה על הפרטיות במשפט העברי, ועל האיסור לחשוף את סודותיו של האחר, כפי שנקבעו בהלכה היהודית (שם, 860-863). עקרונות ששורשיהן עמוקים, וכך למשל מצאו את ביטויים בספר משלי בדברים "הולך רכיל מגלה סוד, ונאמן רוח – מכסה דבר" (משלי, י"א יג). כך גם נאמר במשנה "האומר דבר לחברו, הריהו בבל יאמר [לאחר], עד שיאמר לו: לך אמור" (משנה יומא, ד' ב). כאמור שם, עד כדי כך מקפידה בכך ההלכה היהודית, עד שנקבע כי אדם חייב גם בשמירה על פרטיותם של בני משפחתו. מכאן הציווי של רבי עקיבא לבנו רבי יהושע "בני ... אל תיכנס לביתך פתאום, כל שכן לבית חברך" (תלמוד בבלי, פסחים, קי"ב ע"א), כדי שלא יפגע בפרטיותם בעת כניסתו.

49. נזק כולל גם נזק שאינו נזק רכושי (הגדרת "נזק" בסעיף 2 בפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. כן ראו: ע"א 243/84 עיריית ירושלים נ' גורדון, פ"ד לט(1) 113 (1982) בעמ' 139, שניתן על-ידי כבוד הנשיא ברק, וכן ראו את פסק-דינו בע"א 1080/00 אבנעל חברה להפצה בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 193 (2005), בעמ' 204-205). לתובעים נגרם נזק, בכך שפרטיהם האישיים, רבות נושאים שהצנעה יפה להם, פורסמו ברבים. נזק זה הוא בר-פיצוי.

שיעור הפיצוי - הכלל

50. הנתבעות טענו שהפיצוי הנתבע מופרז ומוגזם, ושהתובע עצמו לא ידע לכמת את נזקו. בתחילה תבע פיצוי בסך מיליון שקלים, ורק בעת שהגיש את התביעה לבית המשפט, העמיד אותה על הסכום הנתבע. אך לא כך הם פני הדברים. בעת שהתבקש התובע להסביר את שני הסכומים, הטיב לבטא את הסכום הראשון שדרש באומרו "אני סבור ויודע מה הפגיעה שלי ושל משפחתי. הנזק שנגרם לי לדעתי הוא מיליון שקל", ובהמשך "אם היו אומרים לי ... אנו רוצים לפרסם פסק-דין עם שמך המלא ותמורת זאת נשלם לך מיליון שקל, לא הייתי מסכים" (עמ' 19).

הסיבה שבגללה הסכום הנתבע נופל מסכום זה, היא בשל האגרה הגבוהה שנדרשו התובעים לשלם, והקושי שיש לתובע לעמוד בסכום זה לנוכח קשייו הכלכליים שעליהם עמד (שם).

בעדותו הבהיר התובע את המבוכה הגדולה שנגרמה לו, דווקא בשל היותו עורך-דין, שעמיתיו נחשפים לפסקי-דין המתפרסמים במאגרי המידע המשפטיים, ובכללם במאגר המידע של הנתבעת 2. על אחת כמה וכמה, לאור העובדה שהוא עצמו עוסק גם בתחום המעמד האישי, וממילא גם עמיתיו.

51. נזקם של התובעים ובייחוד זה של התובע, הוא נזק של הלבנת פנים ברבים. נזק שנובע מחשיפת פרטיו האישיים והמוצנעים ביותר של התובע ברבים. נזק זה, אין לו שיעור, גם אם לצורך העניין שומה עלינו לכמת אותו.

בהלכה היהודית, רואים בהלבנת פניו של אדם ברבים את אחד האיסורים החמורים ביותר. הדברים באים לידי ביטוי בדברי חז"ל, כי "המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים" (תלמוד בבלי בבא-מציעא נ"ח ע"ב), וכן כי "המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא" (משנה, אבות ג', יא; תלמוד בבלי סנהדרין צ"ט ע"ב). עד כדי כך ראתה ההלכה היהודית את הלבנת הפנים בחומרה, שנקבע כי "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים" (תלמוד בבלי ברכות, מ"ג ע"ב; הלכה שנלמדה מסיפור תמר ויהודה בבראשית ל"ח, כה).

52. טענות הנתבעת 2 שבהן ניסתה לייחס לתובע ניסיון להגדיל את נזקו, או למצער, שלא להקטינו, בכך שהתמהמה עד אשר פעל להפסקת הפרסום, אינם ראויים לטעמי, ומוטב היה אילו לא נטענו. לא ניתן להעלות על הדעת שהתובע לא רצה להביא להפסקת הפרסום במהירות האפשרית. אין ספק שהפרסום גרם לו מבוכה עצומה. השיהוי הקצר, בן מספר הימים, עד פנייתו אל הנתבעת 2 נבע, כפי שהעיד וכפי שניתן לשער, מהצורך להתעשת ולאתר את הגורם שאליו היה עליו לפנות.

53. כפי שכבר נאמר, הנתבעת 2 לא הראתה – הגם שקרוב לוודאי יכולה הייתה להראות – מה היה מספרם של מנוייה או של אלו שנחשפו אל פסק הדין. מכיוון שכך, גם אין לקבל את טענותיה כאילו היה זה מספר זניח של קוראים.

כך גם אין לקבל את טענת הנתבעת 2 כי היה זה פסק-דין שאינו בעל חשיבות יתירה. בפתח הדברים עמדנו על כך, שלא רק שלא כך הם פני הדברים, אלא בדיוק להפך. מדובר בפסק-דין ארוך, מפורט, ומעמיק שבמסגרתו נדונו סוגיות משפטיות רבות שעניינן בסכסוכי גירושין. יש להניח שרבים מבין מנוייה של הנתבעת 2 – מנויי "גולד" ומנויי "תקצירים" – וכך גם גולשים אקראיים, שעוסקים בתחום המעמד האישי, גילו עניין רב בפסק הדין.

54. יחד עם זאת, וכך גם לאור הוראת סעיף 22 בחוק הפרטיות, שעניינה "הקלות", הקובעת נסיבות שבהן יש להפחית את שיעור הפיצוי שייפסק, יש מקום לשקול גם נסיבות מקלות. כך במיוחד יש לשקול את החלופה הקבועה בסעיף משנה (3), שעניינה נקיטת צעדים להפסקת הפרסום, מיד משנדע לנתבעת 2 על דבר הפרסום האסור.

לעומת זאת, נראה כי גם ביחס למדינה וגם ביחס לנתבעת 2, יש לשקול גם נסיבות שיש בהן כדי להחמיר עימן. בפרסום פסק-דין יש משום פרסום דבר שיש בו משום אמת שעברה את ביקורת בית המשפט. זאת להבדיל מפרסום עיתונאי, או כל כיוצא באלו.

בעניין זה קבעו חז"ל כי "הבושת ... הכול לפי המבייש והמתבייש" (תלמוד בבלי ערכין י"ד, ע"ב). בפיצוי עבור נזקי בושה אומר הרמב"ם (משנה תורה, ספר נזקים, הלכות חובל ומזיק, פרק ג')

הלכה א'): "כיצד משערין הבושת, הכול לפי המבייש והמתבייש: אינו דומה מתבייש מן הקטן, למתבייש מאדם גדול ומכובד, שזה שביישו זה הקל, בושתו מרובה". מכאן, שדווקא העובדה שמקורו של נזק הבושה שהוסב לתובעים, ולתובע בפרט, הוא בפסק דין, יש בכך חומרה יתירה, במובן זה שאינו דומה מתבייש מדבריו של כל אדם, לבין זה שפסק-דין של בית משפט, הוא זה שהסב לו מבוכה.

שיעור הפיצוי – המקרה הנדון

55. סעיף 29א(ב)(1) בחוק הגנת הפרטיות קובע כי במקום שבו נמצא שנפגעה פרטיותו של התובע, "רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק". בענייננו, כפי שכבר נאמר, התובע כן הוכיח את נזקו. לפיכך השאלה היא כיצד ניתן לכמת נזק זה.

56. קביעת שיעור הפיצוי במקרה דוגמת המקרה הנדון, שבו אין מדובר בנזק כספי הניתן לכימות נעשית על דרך האומדנה. אופן קביעתו של פיצוי בדרך זו ודרגת ההוכחה הדרושה לכך, נדונו לאחרונה בפסק-דינה של כבוד השופטת א' פרוקצ'יה בע"א 8588/06 דוד דלג'ו נ' אכ"א לפיתוח בע"מ (11.11.2010) (בפסקה 27). באשר לשיעור הנזק, נקבע כי "את שיעור הנזק – כמו את עצם גרימתו – יש להוכיח בדרגת ודאות סבירה" (ענין אניסימוב, בעמ' 809 [ע"א 355/80 אניסימוב נ' מלון טירת בת שבע, פ"ד לה(2) 800 (1981)], כלומר, באותה מידת הסתברות שהגיוני וסביר לדרוש מן הנפגע בנסיבות המקרה הנדון (ע"א 8958/96 שוסטר בע"מ נ' ציון חברה לביטוח בע"מ (16.9.2001); ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שלום גרשון הובלות בע"מ, פסקה 69 (5.10.2006)).

היקף הפיצוי, ייקבע על-ידי בית המשפט על דרך האומדנה, במקום שבו הנפגע סבל נזק, שאותו יש להעריך ויש קושי ממשי בכימותו. כאמור שם: "קיימת הכרה שיפוטית בדבר קיום שיקול דעת שיפוטי בהיקף מסוים לפסיקת פיצוי על פי האומדנה. הנטייה להשתמש בשיקול דעת כזה בולטת כאשר נהיר כי הנפגע סבל נזק של ממש, וכאשר הפער בין הערכה בדרך של אומדן ובין הערכה על פי ראיות מוצקות אינו פער גדול במיוחד (ע"א 769/86 רובינשטיין ושות', חברה קבלנית בע"מ נ' זמרן, פ"ד מב(3) 581, 589-590 (1988)). השימוש באומדנה נעשה, דרך כלל, 'כאשר בית המשפט נתקל בבעיה קשה הנוגעת לכימות הנזק, בין אם בתחום הנזיקין או בענף משפטי אחר... השימוש באומדנה על ידי בית המשפט לא נעשה כחלק מכלל משפטי מרכזי, אלא בא בעיקר כדי ליתן תשובה ראויה במקרים קונקרטיים' (דנ"א 4693/05 בי"ח כרמל-חיפה נ' עדן מלול, פסקה 16 לפסק דינו של השופט גרוניס (29.8.2010); ע"א 1716/09 יעקובי נ' בנק דיסקונט לישראל (28.6.2010)).

57. אחת הדרכים המאפשרת לקבוע כיצד יש לכמת פיצוי במקרים מהסוג הנדון, היא על דרך של השוואה למקרים דומים. התובעים הפנו את בית המשפט למספר פסקי-דין שבהם נפסקו

פיצויים בסכומים שונים בגין פגיעה בפרטיות. הנתבעות לעומת זאת, נמנעו מלעשות כן, ואף לא הגיבו בסיכומי התגובה מטעמן לאותם מקרים שהתובעים הפנו אליהם.

פסקי הדין שהוזכרו בסיכומי טענותיהם של התובעים מתייחסים לנסיבות שונות מאלו שדונו במקרה הנדון. המשותף לכל אותם פסקי-דין, הוא שבכולם נדונו מקרים שונים ומגוונים, שבהם פורסמו עובדות אינטימיות של התובעים, באופן שפגע בהם והסב להם עוגמת נפש מרובה. סכומי הפיצויים שנפסקו בגין הפגיעה בפרטיות התובעים באותם פסקי-דין, היו אלו: ת"א (מחוזי ת"א) 1285/89 צוקרמן נ' מורגנשטרן (ניתן ביום 14.12.1999 על-ידי כבוד השופט א' סטרשנוב) – נפסק פיצוי בסך של 250,000 ₪; ת"א (מחוזי ירושלים) 8432/06 פלוגי נגד שירותי בריאות כללית (ניתן ביום 13.2.2008 על-ידי כבוד השופט י' שפירא) – נפסק פיצוי בסך של 180,000 ₪; ת"א (שלום ת"א) 73944/04 לוגזי נ' הדס (ניתן ביום 25.5.2006 על-ידי כבוד השופטת ד' מארק-הורנצ'יק) – נפסק פיצוי בסך של 80,000 ₪; ת"א (מחוזי ירושלים) 70747/04 פסחוב נ' נובוסטי (ניתן ביום 7.8.2006 על-ידי כבוד השופטת ד' מארק-הורנצ'יק) – נפסק פיצוי בסך של 150,000 ₪.

58. השיקולים המנחים בעת פסיקת הפיצוי במקרה הנדון הם מצד אחד, חומרת הפרסום והעובדה שהוא כולל פרטים אישיים ואינטימיים שנחשפו אגב דיון בסכסוך גירושי. נושאים שהצנעה יפה להם ופרסומם אכן פוגע ומביך את הנוגעים בדבר, באופן שללא ספק, יש בו כדי להסב להם עגמת נפש מרובה.

חומרה יתירה יש לפרסום בכך שקהל הקוראים נמנה עם עמיתים למקצוע – בכוח או בפועל – של התובע. כך באופן מיוחד לאור העובדה שהתובע אינו יכול לדעת מי מעמיתיו נחשף לאותן עובדות. כך גם ישנה חומרה בעצם הפרסום, הנובע דווקא מכך שמדובר בפרסום פסק-דין, שמטבע הדברים משקף את עובדות המקרה כהווייתן, להבדיל למשל, מפרסום עיתונאי, הניתן לכאורה, להכחשה.

מנגד, ישנם שיקולים נוספים, שדווקא מצדיקים אולי להפחית מסכום הפיצוי שייפסק. עימהם נמנית העובדה שהפרסום הופסק מיד לאחר שנודע לנתבעת 2 על הפרסום האסור. כך גם העובדה שהפרסום היה לפרק זמן מוגבל, שנמשך מעט יותר מחודש (תאריך התחלת הפרסום, לפי הפרסום באמצעות פקסימיליה היה ביום 3.2.2005, ולפי הודעת הנתבעת 2, הפרסום הופסק עם קבלת הודעת התובע, ביום 8.3.2005).

באשר לתובעים 1 ו-2, אכן כטענת הנתבעות, לא הובאו ראיות ביחס לנזקים שנגרמו להם. הגם שדומה כי אין צורך בראיות מעבר לדברים שעליהם העיד אביהם, התובע 3. יחד עם זאת, להבדיל מהתובע, נראה שהסיכוי שמי ממכריהם נחשף לפרסום הוא קלוש, ובכל מקרה, לא הוכח אחרת.

59. לאור שיקולים אלו, נראה כי אם במקום שבו לא הוכח נזק, יהיה שיעור הפיצוי לכל היותר בסך של 50,000 ₪ (סעיף 29א(ב)(1) בחוק הגנת הפרטיות), אזי במקום שבו כאמור, הוכח נזקו של התובע 3, על שיעור הפיצוי להיות בסך של 100,000 ₪, המהווה כפל סכום זה.

באשר לתובעים 1 ו-2, ילדיו של התובע 3, ולאור כל השיקולים שעליהם עמדנו, יעמוד הפיצוי שיקבל כל אחד מהם על סך של 25,000 ₪.

לנוכח המסקנה שלפיה יש לחלק את האחריות בין הנתבעות, כך שהמדינה תישא בשיעור של 60% מהנזק ואילו הנתבעת 2 בשיעור של 40%, על כל אחת מהנתבעות לשלם לתובעים את חלקה בפיצוי כאמור.

בנוסף לכך, התובעים זכאים לתשלום בגין שכר טרחת עורך דינם ובגין הוצאות המשפט שהוציאו בסך של 30,000 ₪, שישולמו על-ידי הנתבעות. כל אחת מהנתבעות תשלם מחצית מסכום זה.

ניתן היום, כ"ט באדר ב תשע"א, 4 באפריל 2011, בהעדר הצדדים.

